

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1

від 29 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Методика викладання української мови»
Викладач (-і)	Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	+380506879363
Е-mail викладача	valentyna.greshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Методика навчання мови – наука, що досліджує і визначає зміст, форми організації, технологію проведення уроків, застосування методів, прийомів і засобів навчання мови в різних закладах освіти. Методика забезпечує реалізацію принципів навчання в умовах викладання української мови з усім її комплексом складних завдань: розуміння суспільної ролі мови, засвоєння необхідного мінімуму мовних понять, рівнів і закономірностей функціонування мови, реалізації світоглядних функцій рідної мови, оволодіння усіма видами мовленнєвої діяльності, культурою усного й писемного мовлення. Методика забезпечує таку систему навчання мови, що відповідає сучасній теорії мовознавства про сутність мови та її суспільні функції, роль мови в історії народу та збереженні його менталітету.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни «Методика викладання української мови» – науково обґрунтувати систему навчання української мови на основі досягнень сучасної методичної науки, педагогічного досвіду учителів-словесників, а також кращих вітчизняних педагогів методистів минулого; сформувати у майбутніх спеціалістів національно свідоме ставлення до української мови як рідної та державної, розуміння її значення як предмета навчання і засобу засвоєння інших дисциплін.</p> <p>Курс передбачає такі цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підготувати майбутніх спеціалістів до педагогічної діяльності в умовах формування сучасної школи, реалізації концепцій мовної освіти в Україні; – збагачувати майбутніх учителів-словесників знаннями у сфері методики української мови, на основі яких вони могли б домагатися свідомого і міцного засвоєння учнями програмового матеріалу з мови, ефективно організовувати навчальну діяльність школярів та формувати їх пізнавальну самостійність; – формувати у студентів професійно-методичні вміння та дослідницькі навички; розвивати вміння здійснювати самостійні наукові пошуки й експериментальні дослідження; – розвивати у студентів пізнавальні інтереси, прагнення до удосконалення своєї професійної підготовки; навчати майбутніх спеціалістів самостійно працювати з науково-методичною літературою, лінгводидактичним матеріалом; – стимулювати науково-методичну творчість студентів, навчати співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи, прагнути вдосконалювати свою педагогічну освіту та прищеплювати творче ставлення до вчительської праці, застосовувати педагогічні інновації; – виховати у студентів особистісні якості майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання ролі вчителя, прагнення постійно займатися самоосвітою, саморозвитком, 	

самовдосконаленням;

– формувати у майбутніх спеціалістів національно свідомого ставлення до української мови як рідної і державної, розуміння її значення.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики та літературного краєзнавства) у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.
6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність працювати в команді та автономно.
12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
8. Здатність вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань.
11. Здатність до надання консультацій із дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
13. Здатність комплексно використовувати набуті філологічні та методичні знання у практиці викладання української мови і літератури.
14. Здатність застосовувати різноманітні форми та методи викладання української мови і літератури в загальноосвітній школі, професійні знання в організації виховної діяльності в класі; здатність розуміти основні функції та завдання педагогіки школи та специфіки діяльності педагога.

Програмні результати навчання:

1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефхівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.
2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітньо-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.
3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.
6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності.
10. Знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.
20. Застосовувати сучасні методики та інноваційні технології для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового та / або прикладного дослідження в галузі української філології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год
Практичні заняття	18 год
Самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
П'ятий	035 Філологія	Третій	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

№	Тема	Форма заняття,	Результати навчання	Завдання
---	------	----------------	---------------------	----------

		год		
1	<p>Методика навчання української мови як наука і фахова дисципліна.</p> <p>1. Предмет і завдання методики. 2. Концептуальні засади навчання української мови. 3. Рідна мова – основа інтелектуального і духовного розвитку особистості. 4. Лінгвістичні основи навчання української мови. 5. Основні аспекти навчання української мови. 6. Інклюзивне навчання. 7. Комунікативне спрямування у навчанні української мови. 8. Закономірності навчання української мови. 9. Психологічні та дидактичні основи навчання української мови. 10. Міжпредметні зв'язки та інтегроване навчання.</p>	<p>лекція – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати предмет і завдання методики навчання української мови, концептуальні засади, лінгвістичні основи, основні аспекти, закономірності, психологічні та дидактичні основи навчання української мови.</p> <p>– розуміти суть міжпредметних зв'язків та інтегрованого навчання, вміти реалізувати їх у практичній педагогічній діяльності.</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Проаналізувати основні аспекти навчання української мови і довести важливість комунікативного аспекту у змісті чинної програми з української мови.</p>
2	<p>Зміст і організація навчання української мови в освітніх закладах.</p> <p>1. Зміст і принципи побудови курсу «Українська мова». 2. Основні етапи вивчення української мови. 3. Варіантність структури і змісту курсу «Українська мова» в 5-9 і в 10-11 класах. 4. Поглиблений курс української мови. 5. Принципи побудови шкільних підручників.</p>	<p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати зміст і принципи побудови курсу «Українська мова», варіантність структури цього курсу, зміст поглибленого курсу, основні етапи вивчення української мови, а також принципи побудови шкільних підручників.</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Проаналізувати чинні програми з української мови для 5-9 класів.</p>
3	<p>Теорія і практика сучасного уроку.</p> <p>1. Проблема уроку в сучасній лінгводидактиці. 2. Класифікація уроків. 3. Особливості</p>	<p>лекція – 2 год</p> <p>практичне заняття – 2 год</p>	<p>– знати основні класифікації уроків, структуру уроку мови, технологію сучасного уроку, специфіку нетрадиційних (нестандартних) уроків, особливості підготовки до</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Довести органічну єдність змісту та форми проведення уроку.</p>

	<p>структури уроку мови.</p> <p>4. Нова українська школа: тенденції та перспективи</p> <p>5. Інтелектуальні класи.</p> <p>6. Технологія сучасного уроку мови.</p> <p>7. Нетрадиційні (нестандартні) уроки.</p> <p>8. Планування уроків мови та підготовка до них.</p> <p>9. Спостереження й аналіз уроку.</p>	<p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>проведення уроків мови.</p> <p>– розуміти особливості трактування уроку в сучасній лінгводидактиці.</p> <p>– уміти планувати проведення уроків мови, вести спостереження та робити аналіз уроку.</p>	
4	<p>Технологія навчання української мови.</p> <p>1. Методи і прийоми навчання української мови.</p> <p>2. Характеристика методів навчання.</p> <p>3. Програмоване навчання.</p> <p>4. Комп'ютеризоване навчання.</p> <p>5. Інтерактивні методи навчання.</p> <p>6. Системний підхід у навчанні мови.</p> <p>7. Проблемність у навчанні.</p> <p>8. Вивчення програмового матеріалу укрупненими частинами.</p> <p>9. Засоби навчання.</p>	<p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати традиційні та інтерактивні методи і прийоми навчання української мови, основні засоби навчання, вміти їх характеризувати та застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>– розуміти особливості програмованого, комп'ютеризованого навчання.</p> <p>– уміти застосовувати системний підхід у навчанні мови.</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Укласти анотований список методичних статей на тему «Інноваційні технології навчання української мови».</p>
5	<p>Особливості засвоєння лінгвістичної теорії.</p> <p>1. Методика навчання фонетики, графіки, орфоєпії.</p> <p>2. Особливості вивчення лексикології.</p> <p>3. Особливості засвоєння фразеології.</p> <p>4. Методика навчання будови слова і словотвору.</p> <p>5. Основні поняття граматики.</p> <p>6. Особливості вивчення морфології.</p> <p>7. Методика навчання орфографії.</p> <p>8. Особливості вивчення синтаксису.</p> <p>9. Методика навчання пунктуації.</p>	<p>лекція – 2 год</p> <p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати особливості вивчення фонетики, графіки, орфоєпії, лексикології, фразеології, будови слова і словотвору, граматики, морфології, орфографії, синтаксису та пунктуації;</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Обґрунтувати необхідність реалізації принципів наступності і перспективності у вивченні шкільного курсу лексики, морфології і синтаксису.</p>

6	<p>Словникова робота на уроках української мови.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лінгводидактичні основи словникової роботи. 2. Зміст і форми словникової роботи. 3. Словникові вправи 4. Лексична робота на уроках граматики. 5. Робота над словом на уроках літератури та інших предметів. 6. Робота зі словниками. 7. Формування лексичних умінь і навичок. 	<p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати лінгводидактичні основи, зміст і форми словникової роботи, особливості роботи над словом на уроках української літератури та інших предметів.</p> <p>– уміти підбирати та використовувати словникові вправи на уроках української мови, а також формувати лексичні уміння та навички.</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Підготувати розповідь про методику формування у школярів якостей мовлення.</p>
7	<p>Робота з розвитку зв'язного мовлення учнів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрями роботи з розвитку мовлення і принципи мовленнєвої підготовки учнів. 2. Мовленнєвознавчі поняття і шляхи їх засвоєння. 3. Ознайомлення з мовленнєвими нормами та комунікативними якостями мовлення. 4. Удосконалення рецептивних видів мовленнєвої діяльності. Аудіювання, читання. 5. Робота над продуктивними видами мовленнєвої діяльності. Говоріння, письмо. 6. Аналіз тексту. 7. Види переказів. 8. Учнівські твори. 9. Помилки у мовленні учнів. 	<p>лекція – 2 год</p> <p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати основні напрями роботи з розвитку мовлення і принципи мовленнєвої підготовки учнів, володіти мовленнєвознавчими поняттями та знати шляхи їх засвоєння, види переказів.</p> <p>– розуміти особливості аналізу тексту.</p> <p>– уміти ознайомлювати учнів із мовленнєвими нормами, удосконалювати рецептивні види мовленнєвої діяльності, працювати з продуктивними видами мовленнєвої діяльності, відстежувати та виправляти помилки у мовленні учнів..</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Підготувати розповідь про методику проведення стислого переказу на основі прослуханих радіо- і телепередач.</p>
8	<p>Основні напрями роботи зі стилістики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання шкільної стилістики. 2. Функціонально-стилістичне спрямування у вивченні мови. 3. Опрацювання стилів мовлення у 5-7 класах. 4. Узагальнення і систематизація набутих знань зі стилістики, 	<p>лекція – 2 год</p> <p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати предмет і завдання шкільної стилістики, особливості опрацювання стилів мовлення у 5-7 класах, типи стилістичних вправ.</p> <p>– уміти проводити узагальнення та систематизацію набутих знань зі стилістики; формувати стилістичні уміння та навички в учнів.</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Підготувати розгорнутий конспект уроку за однією з тем розділу «Стилiстика».</p>

	<p>формування стилістичних умінь та навичок.</p> <p>5. Стилiстичнi вправи.</p>			
9	<p>Удосконалення знань, умінь і навичок з мови у старших класах.</p> <p>1. Основні вимоги до формування мовної особистості старшокласника.</p> <p>2. Особливості узагальнення і систематизація найважливіших відомостей з мови.</p> <p>3. Поглиблення і систематизація знань, умінь і навичок із культури мовлення, стилістики і риторики.</p> <p>4. Форми занять з мови у 10- 11 класах.</p> <p>5. Лінгвістичний аналіз художніх текстів на уроках мови та літератури.</p> <p>6. Профорієнтаційна робота зі старшокласниками на уроках української мови: перспективи навчання в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника; ознайомлення старшокласників зі Студентським путівником.</p>	<p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати основні вимоги до формування мовної особистості старшокласника, форми занять з мови у 10-11 класах.</p> <p>– розуміти особливості узагальнення і систематизації найважливіших відомостей з мови.</p> <p>– уміти робити лінгвістичний аналіз художніх текстів на уроках мови і літератури.</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Підготувати завдання для проведення шкільної олімпіади серед 5-6, 7-9 класів.</p>
10	<p>Позакласна робота та факультативні заняття з української мови.</p> <p>1. Мета та завдання проведення факультативних занять із української мови, їх місце у навчально-виховному процесі.</p> <p>2. Аналіз авторських програм факультативних занять.</p> <p>3. Методика проведення факультативних занять із української мови.</p>	<p>лекція – 2 год</p> <p>самостійна робота – 5 год</p>	<p>– знати мету та завдання проведення факультативних занять із української мови, їх місце у навчально-виховному процесі, володіти методикою проведення факультативних занять.</p> <p>– уміти аналізувати авторські програми; розробляти конспекти факультативних занять.</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела.</p> <p>Зібрати вправи та завдання творчого характеру на одну з тем (за вибором) факультативного курсу «Словники – музеї слів».</p>

	4. Аналіз конспектів факультативних занять із української мови. 5. Розроблення конспектів факультативних занять із української мови.			
11	Позакласна робота з української мови. 1. Роль і місце позакласної роботи в системі навчання української мови. 2. Форми і зміст позакласної роботи. 3. Шкільний кабінет української мови – осередок позакласної роботи.	практичне заняття – 2 год самостійна робота – 5 год	– знати роль і місце позакласної роботи в системі навчання української мови, форми і зміст позакласної роботи; – вміти облаштувати шкільний кабінет української мови для проведення позакласної роботи.	опрацювати відповідні наукові джерела. Скласти план проведення «Тижня української мови у школі».
12	Методична робота вчителя-словесника. 1. Педагогічна практика студентів. 2. Значення і форми методичної роботи. 3. Шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів. 4. Робота методичних об'єднань.	самостійна робота – 5 год	– знати форми методичної роботи, шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів, особливості роботи методичних об'єднань; – розуміти значення методичної роботи.	опрацювати відповідні наукові джерела. Охарактеризувати форми методичної роботи в школі; напрями і форми самоосвіти вчителя.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів і письмове тестування – максимум 50 балів. Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 5-бальною шкалою та максимальною кількістю 20 балів. Під час виставлення допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення, отримані в процесі оцінювання на практичному занятті (максимум 20 балів), при виконанні контрольних робіт (КР-1 – максимум 10 балів; КР-2 – максимум 10 балів) та самостійної роботи (максимум 10 балів). Загальна максимальна кількість балів за навчальний курс становить 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	КР-1 полягає у розробці плану-конспекту уроку для здобувачів середньої освіти за вказаною темою, КР-2 полягає у розробці комплексу завдань (10): роздавальний матеріал для здобувачів середньої освіти за вказаною темою. КР-1 оцінюється 10 балами (5 балів за розробку плану-конспекту уроку, 5 балів за його моделювання); КР-2 оцінюється 10 балами. КСР полягає в опрацюванні всіх тем згідно з силабусом, на які розрахована самостійна робота та у розробці комплексу тестів за вказаною темою (30). КСР оцінюється 10 балами. Терміни виконання робіт – передостанні практичні заняття.

Практичні заняття	Закріплення й повторення теоретичних питань із вивчених тем курсу. На практичних заняттях здобувачі вищої освіти формують професійні мовно-комунікативні компетенції. Важливими аспектами лінгводидактичної моделі розвитку фахової майстерності майбутніх викладачів-словесників є обґрунтування принципів навчання, презентація ефективних форм, методів, засобів навчання у вищих навчальних закладах.
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до іспиту є отримання позитивної підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на всіх заняттях, його активність та успішність під час виконання практичних завдань, підготовки самостійної роботи, написання контрольних робіт; відсутність пропусків і запізень на заняття; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.
Підсумковий контроль	форма контролю: іспит; форма здачі: письмове тестування (50 завдань); структура завдання: 4 варіанти з однією правильною відповіддю, яка оцінюється в 1 бал.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Біліченко П., Зайцева О., Зенченко Т. та ін. Офіційно-діловий стиль в освітньому менеджменті. Менеджмент української освіти в контексті євроінтеграції: моногр. / за заг.ред.

- Г. Луценка. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2017. 272 с.
2. Гляненко К. Розвиток комунікативних здібностей учнів на уроках української мови. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки.* 2014. Вип. 132. С. 138-141.
 3. Горошкіна О.М. Сучасний урок української мови: від планування до проведення. Х.: Основа, 2010. 111 с.
 4. Горошкіна О.М. та ін. Формування мовної особистості учня. Луганськ: СПД Рєзніков В.С., 2009. 304 с.
 5. Грибан Г.В. Практикум з методики викладання мови: навч.-метод. посіб. 2-е вид. К.: Кондор, 2010. 160 с.
 6. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. 2004. 1-2. 64 с.
 7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
 8. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови: навч. пос. К.: Центр навч. літ-ри, 2008. 176 с.
 9. Жулева Л. Упровадження інноваційних, інтерактивних методів і форм навчання на уроках української мови та літератури. *Педагогічні науки.* 2011. Вип. 60. С. 356-362.
 10. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К.: Ленвіт, 2003. 261 с.
 11. Караман О.С. Методика викладання української мови в гімназії. К.: Ленвіт, 2000. 272 с.
 12. Кардаш Л. Лінгвістичні, психолого-педагогічні та лінгводидактичні засади розвитку зв'язного мовлення школярів на уроках української мови. *Молодий вчений.* 2017. № 5. С. 360-364.
 13. Кілочок В. Використання ІКТ на уроках української мови й літератури та у виховній роботі класного керівника. *Таврійський вісник освіти.* 2016. № 4. С. 226-231. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2016_4_44
 14. Кобцев Д.А. Українська мова. 5-7 класи: критерії оцінювання, тестові завдання, дидактичні матеріали, методичний коментар, соціокультурний принцип систематизації текстів. Харків: «Основа», 2007. 256 с.
 15. Коваль Г.П. Методика викладання української мови. 2-е вид., допрац. та доповн. Тернопіль: Астон, 2008. 287 с.
 16. Козир М. Аргументація як інтелектуально-комунікативна діяльність учнів 5-7 класів на уроках української мови. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* 2014. Вип. 41. С. 42-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2014_41_10
 17. Копусь О. А. Дидактична стратегія як проект керованої діяльності підготовки майбутніх магістрів-філологів. *Наука і освіта.* № 1. 2011. С. 47-50.
 18. Копусь О. А. Застосування активних методів навчання у формуванні фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів. *Наукові записки: науковий збірник.* К.: НПУ імені М. М. Драгоманова, 2012. Вип. CIV(104). С. 102-111.
 19. Копусь О. А. Концептуальні підходи до розроблення змісту й організації процесу формування у майбутніх магістрів-філологів професійної мовленнєвої компетенції. *Українська мова і література в школі.* № 2 (88). 2011. С. 46-51.
 20. Короткий термінологічний словник з інноваційних педагогічних технологій [Електронний ресурс]. URL: http://ualib.com.ua/br_6601.html
 21. Криворученко С. Виховання учнів на уроках української мови та літератури засобами літературного краєзнавства. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.* 2017. № 3. С. 224-230.
 22. Кузнецова Г.П., Цінько С. В. Педагогічна практика – основа фахової вправності майбутнього вчителя-словесника: моногр. Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім.О.Довженка. 2013. 192 с.
 23. Кучеренко І. Цілевизначення як основа проектування сучасного уроку української мови. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологія.* 2013. Вип. 40. С. 209-213.
 24. М.І. Пентилук: підручник для студентів. К.: Ленвіт, 2000. 264 с.
 25. Мандрик Н. До проблем сучасного уроку української мови. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти.* 2014. Вип. 8. С. 139-142.
 26. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / за ред.

27. Нагрибельна І. Методика навчання лексики на уроках української мови. *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 402-405.
28. Нетрадиційні уроки. Українська мова. 5-12 класи / укладач Л.І. Нечволод. Харків: Торсінг Плюс, 2008. 256 с.
29. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника: монографія. К.: Ленвіт, 2013. 338 с.
30. Остапенко Н. М. та ін. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. К.: Академія, 2011. 248 с.
31. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. К. : СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
32. Пентилюк М. І., Караман С. О., Караман О. В., Горошкіна О. М. та ін. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / кол. авт. за ред. М. І. Пентилюк; К.: Ленвіт, 2009. 400 с.
33. Пентилюк М. І. Сучасний урок української мови Х. : Основа, 2007. 176 с.
34. Плиско К.М. Теорія і методика навчання української мови в середній школі. Харків, 2001. 114 с.
35. Пометун О. І, Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.: метод. посібн. / за ред. О. І. Пометун. Київ, 2004. 192 с.
36. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах. К.: Ленвіт, 2003. 302 с.
37. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Рідна мова. 5-12 класи. К., 2007. 176 с.
38. Семенів Н. Особливості використання електронного підручника на уроках української мови. *Проблеми сучасного підручника*. 2016. Вип. 16. С. 384-392. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psp_2016_16_36
39. Семенов О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.
40. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія. Черкаси : Вид. Вовчок О. Ю., 2006. 328 с.
41. Шелехова Г. Формування мовної особистості як умова мовленнєвого розвитку учнів основної школи на уроках української мови. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2013. С. 543-552.
42. Шубак Г. Використання організаційних форм навчальної діяльності учнів на уроках української мови у класах з малою наповненістю учнів. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsev_2012_2012_70

Інформаційні ресурси

http://osvita.ua/school/lessons_summary/mova/
<http://subject.com.ua/lesson/mova/>
<http://gorodenok.com/конспекти-уроків/>
<https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>
http://getaloveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html
http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html
http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html
http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/
<https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>
<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>
http://nico-ukr.at.ua/news/kalendarni_plani/1-0-3

Грещук Валентина Василівна
кандидат філологічних наук, доцент